

Gelijkheid bij Rawls en Dworkin

Bij de behandeling van het Nederlands belastingstelsel hebben we geconstateerd dat dit stelsel een progressief tarief kent. Dit betekent dat de hogere inkomens een groter deel van hun inkomen aan de belasting moeten afstaan. Als gevolg hiervan zullen de relatieve inkomensverschillen kleiner worden (= nivellering). Het progressieve belastingstelsel zorgt dus voor een grotere gelijkheid.

Als we vinden dat de inkomens gelijk moeten worden verdeeld moeten we daar natuurlijk wel een argument voor hebben. Waarom zou er gelijkheid moeten zijn? Is ongelijkheid onrechtvaardig? En als we gelijkheid rechtvaardig vinden wat bedoelen we dan met gelijkheid?

Als je streeft naar gelijkheid tussen mensen moet je je afvragen wat er dan precies gelijk verdeeld moet zijn. Zo zou je het standpunt kunnen huldigen dat iedereen, ongeacht wat hij heeft gedaan, dezelfde hoeveelheid welvaart zou moeten hebben.

Als gelijkheid wordt gezien als gelijkheid van welvaart zijn de meeste mensen hier tegen. Immers het lijkt eerder onrechtvaardig dan rechtvaardig. Stel je voor dat iemand helemaal niets doet. Het zou toch heel onrechtvaardig zijn als deze persoon dan eenzelfde welvaart zou genieten als de persoon die daar hard voor heeft gewerkt.

Maar aan de andere kant kun je stellen dat sommige mensen nu eenmaal over minder talenten beschikken dan andere mensen. Waarom zouden deze mensen dan minder welvarend moeten zijn?

Stel je voor dat je gehandicapt bent. Hierdoor ben je niet in staat te werken. Is het dan niet oneerlijk als je het dan met minder geld moet doen?

We begrijpen echter ook allemaal dat als je iedereen dezelfde welvaart geeft, ongeacht wat je doet en wie je bent, de meeste mensen een incentive zullen missen om te presteren.

John Rawls; Het difference principle:

Volgens John Rawls is ongelijkheid geen probleem zolang de ongelijkheid in het voordeel is van de minst bedeelde. Stel je voor dat je de maatschappij moet inrichten als je je bevindt achter een sluier van onwetendheid. Hiermee bedoelt hij dat je niet weet wie je bent en wat je kwaliteiten zijn. Hoe zou je de maatschappij, waarin je straks moet functioneren, dan inrichten? Zou je dan een maatschappij toestaan waarin ongelijkheid heerst?

Volgens Rawls zouden we achter een sluier van onwetendheid een maatschappij inrichten waarin ongelijkheid wel is toegestaan maar alleen als dat ook gunstig is voor mensen die in deze maatschappij de slechtste posities innemen.

Volgens Rawls mag er in de samenleving dus wel ongelijkheid zijn. Hij is geen voorstander van gelijkheid van welvaart. Maar niet iedere vorm van ongelijkheid is rechtvaardig. We moeten kiezen voor de ongelijkheid die in het voordeel is van de minst bedeelde.

Een samenleving waarin iedereen een incentive heeft om hard te werken zal leiden tot ongelijkheid maar zal ook een samenleving zijn waar de welvaart hoog is. Deze hoge welvaart zal iedereen ten goede komen.

Maar natuurlijk zullen er mensen zijn die in een dergelijke samenleving niet mee kunnen komen. Voor deze mensen zal er een vangnet gecreëerd moeten worden. Dit vangnet kan

bestaan uit een stelsel van sociale verzekeringen en sociale voorzieningen. De financiering van dit stelsel zal moeten plaatsvinden door belasting te heffen. Een progressief stelsel, waarbij de rijkere relatief meer betalen, is gerechtvaardigd.

Ronald Dworkin; De hypothetische veiling:

Stel je voor dat je met een groep mensen aanspoelt op een onbewoond eiland. Het eiland is weliswaar onbewoond maar beschikt over heel wat natuurlijke rijkdommen. Hoe moet dit worden verdeeld? Volgens Dworkin is het rechtvaardig als iedereen over dezelfde middelen beschikt waarmee kan worden geboden op de verschillende zaken die het eiland biedt. Dus geef iedereen eenzelfde hoeveelheid schelpen en verkoop dan de waardevolle dingen van het eiland op een veiling waar iedereen met die schelpen kan betalen.

Maar als mensen moeten bieden op de waardevolle dingen van het eiland zullen ze niet precies weten wat ze nodig hebben. Immers als de veiling straks achter de rug is en ik heb op de veiling een stuk grond gekocht voor het verbouwen van groente, zou het best wel eens zo kunnen zijn dat achteraf blijkt dat ik het verkeerde heb gekocht. Stel dat ik na enkele maanden last van mijn rug krijg. Ik ben niet langer in staat groente te verbouwen. Ook andere werkzaamheden kan ik niet meer verrichten. Wat moet ik dan?

Omdat iedereen begrijpt dat dergelijke risico's worden gelopen zal er behoefte zijn bij de mensen om hiervoor een verzekering af te sluiten. Iedereen zal een deel van zijn schelpen gebruiken om deze risico's af te dekken.

Wat betekent dit alles voor de echte samenleving? Volgens Dworkin betekent dit dat er in de echte samenleving een stelsel moet zijn van sociale verzekeringen die betaald moeten worden uit de belastingen. Iedereen zal een deel van zijn inkomen moeten afstaan om de mensen die om de een of andere reden niet mee kunnen komen van een inkomen te voorzien. De inkomens zullen dus genivelleerd moeten worden hetgeen betekent dat er een progressief belastingstelsel moet komen.

We zien dus dat ook Dworkin vindt dat een progressief belastingstelsel rechtvaardig is.